

VN/8265/2024
VN/8265/2024-UM-6

17.4.2024

Liikenne- ja viestintäministeriö

Ulkoministeriön lausunto; Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) meriturvallisuuskomitean ja meriliikenteen helpottamista käsittelevän komitean päätöslauselmien hyväksyminen

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt 2.4.2024 ulkoministeriöltä lausuntoa Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) meriturvallisuuskomitean (MSC-komitea) ja meriliikenteen helpottamista käsittelevän komitean (FAL-komitea) hyväksymien päätöslauselmien hyväksymisestä.

MSC-komitean hyväksymä päätöslauselma MSC.539(107) sisältää muutoksia ihmishengen turvallisuudesta merellä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (SOLAS-yleissopimus, SopS 11/1981) kiinteiden irtolastien aluskuljetusta koskevaan kansainväliseen säännöstöön. MSC-komitean hyväksymät päätöslauselmat MSC.540(107) ja MSC.541(107) sisältävät puolestaan muutoksia merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen (STCW-yleissopimus, SopS 22/1984) sekä sen säännöstöön. FAL-komitean hyväksymä päätöslauselma FAL.15(47) sisältää muutoksia kansainvälisen meriliikenteen helpottamista koskevan yleissopimuksen (FAL-yleissopimus, SopS 27/1967) liitteeseen.

Muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan noudattaen niin sanottua hiljaista hyväksymismenettelyä, mikä tarkoittaa, että kaikki sopimuspuolet tulevat kuhunkin muutokseen sidotuiksi kunkin yleissopimuksen määräysten mukaisesti, ellei tietty määrä valtioita ilmoita vastustuksestaan määräajassa.

Yksinkertaistetut muutosmenettelyt edellyttävät, että kansallinen päätös muutoksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä tehdään asetetussa määräajassa. Muutosten hyväksymistä koskevien esittelymuistiolouonnosten mukaan kaikki muutokset ovat luonteeltaan teknisiä, eivätkä ne kuulu Suomessa lainsäädännön alaan. SOLAS-yleissopimuksen säännöstöön ja FAL-yleissopimuksen liitteeseen tehty muutokset esitetään hyväksyttäväksi tasavallan presidentille niiden kuullessa EU:n ja sen jäsenvaltioiden kesken jaettuun toi-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ulkoministeriö
PL 176
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Ulkoministeriö
Laivastokuja 3
00160 Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

+358 2 951 6001

Faksi
Fax
Fax

+358 9 629 840

S-posti, internet
E-post, internet
E-mail, internet

kirjaamo.um@gov.fi
www.um.fi

mivaltaan, kun taas STCW-yleissopimukseen ja sen säännöstöön tehdyt muutokset esitetään hyväksyttäväksi valtioneuvostolle muutosten kuuluessa EU:n yksinomaiseen toimivaltaan. EU ei ole minkään edellä mainitun yleissopimuksen osapuoli.

Ulkoministeriö on antanut asiassa 17.4.2024 seuraavansisältöisen lausunnon Lausuntopalvelu.fi -sivustolla.

Jaettuun toimivaltaan kuuluvat muutokset SOLAS-yleissopimuksen säännöstöön ja FAL-yleissopimuksen liitteeseen

SOLAS-yleissopimuksen säännöstöön ja FAL-yleissopimuksen liitteeseen tehtyjä muutoksia koskevista esittelymuistiolounnoksissa tuodaan esiin, että muutokset kuuluvat EU:n ja sen jäsenvaltioiden välillä jaettuun toimivaltaan. Ulkoministeriö kiinnittää huomiota, että kummassakin muistiolounnoksessa viitataan lisäksi menettelyyn, jota noudatetaan EU:n kannanmäärittelyssä silloin, kun muutokset kuuluisivat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan. Ulkoministeriö esittää harkittavaksi, onko muistioissa tarpeen käydä esitetyssä määrin läpi sellaista menettelyä, joka ei sovellu nyt kyseessä oleviin tapauksiin. Ulkoministeriö lukee esittelymuistiolounnoksia siten, että EU ei ole käyttänyt jaettua toimivaltaa eli se ei ole antanut sellaista relevanttia lainsäädäntöä, joka koskisi muutoksien kohteena olevaa alaa. Tästä seuraisi se, että jäsenvaltiot käyttävät toimivaltaansa asiassa.

Esittelymuistiolounnoksissa on käyty läpi myös muutosten kansallista voimaansaattamista. Ulkoministeriö toteaa, että voimaansaattamisvaihe on lähtökohtaisesti erillinen sitoutumisvaiheesta. Muutokset, jotka kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan, saatetaan kansallisesti voimaan perustuslain 95 §:n mukaisesti. Muistiolounnoksissa tuodaan esiin, että kyse on ns. asetuksetasoisista muutoksista. Alustavasti arvioidaan, että itse muutoksia ei olisi tarpeen julkaista Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa sen vuoksi, että ne ovat teknisiä ja yleistä merkitykseltään vähäisiä. Todetaan kuitenkin, että muutokset julkaistaisiin Liikenne- ja viestintäviraston sivuilla ja virasto antaisi muutoksista myös tietoja.

Ulkoministeriö esittää, että muistioihin tarkennettaisiin, että liikenne- ja viestintäministeriö antaisi muutosten julkaisematta jättämisestä kuitenkin ilmoituksen, joka julkaistaan sopimussarjassa ja jossa tuotaisiin esiin muistiossa kuvatut tiedot siitä, että muutokset julkaistaan Liikenne- ja viestintäviraston sivuilla ja siitä, että se antaa niistä myös tietoja suomeksi ja ruotsiksi.

EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat muutokset STCW-yleissopimukseen ja sen säännöstöön

Esittelymuistiolounnoksessa, joka koskee STCW-yleissopimukseen ja sen säännöstöön tehtyjä muutoksia, tuodaan esiin, että muutokset kuuluvat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan. Lisäksi todetaan, että sellaisissa tapauksissa jäsenvaltiot valtuutetaan ilmaisemaan suostumuksen tulla muutosten sitomiksi unionin etujen mukaisesti neuvoston antaman valtuutuksen nojalla. Ulkoministeriö esittää muistiota täsmennettäväksi siten, että siinä nimenomaisesti tuotaisiin esiin, että EU ei ole (eikä sopimusmääräykset huomioon ottaen myöskään voi olla) STCW-yleissopimuksen sopimuspuoli ja tästä syystä neuvosto valtuuttaa jäsenvaltiot toimimaan EU:n puolesta.

Muistiolounnoksessa muutokset esitetään valtioneuvoston hyväksyttäväksi. Ulkoministeriö esittää, että muistiossa selvennettäisiin sitä, mistä syystä toimivalta hyväksyä muutokset on valtioneuvostolla. Ulkoministeriö kiinnittää huomiota, että kansallisesta toimivallanjaosta kansainvälisissä asioissa säädetään perustuslain 93 §:ssä. Sen mukaan Suomen ulkopoliittikkaa johtaa tasavallan presidentti yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa. Eduskunta hyväksyy kuitenkin kansainväliset velvoitteet ja niiden irtisanomisen

sekä päättää kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamisesta siltä osin kuin perustuslaissa säädetään. Valtioneuvosto vastaa puolestaan Euroopan unionissa tehtävien päätösten kansallisesta valmistelusta ja päättää niihin liittyvistä Suomen toimenpiteistä, jollei päätös vaadi eduskunnan hyväksymistä. Sopimusten ja muiden kansainvälisten velvoitteiden hyväksymistoimivalta kuuluu siten lähtökohtaisesti tasavallan presidentille. Valtioneuvoston yleisistunto korvaa tasavallan presidentin päätöksentekijänä silloin, kun kyse on Euroopan unionissa päätettäviin asioihin sekä niihin sisällöltään ja vaikutuksiltaan rinnastettaviin asioihin liittyvistä toimenpiteistä, jos ne edellyttävät valtioneuvoston päätöstä (valtioneuvoston ohjesääntö, VNOS, 262/2003, 3 §:n 9 kohta). EU:n yksinomaaisessa toimivallassa olevat kansainväliset velvoitteet, joiden osapuoli EU ei ole, rinnastetaan kansallisessa käsittelyssä EU:ssa päätettävään asiaan.

Muistiolounnoksessa todetaan, että muutoksia ei saateta kansallisesti voimaan niiden kuuluessa EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, mutta että muutosten voimaantulosta julkaistaisiin kuitenkin Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa ministeriön ilmoitus, jossa myös kerrotaan, missä tietoverkossa muutokset ovat saatavissa, sekä tieto siitä viranomaisesta, joka antaa muutoksista tietoja suomeksi ja ruotsiksi. Ulkoministeriö yhtyy liikenne- ja viestintäministeriön esittämään menettelytapaan ja toteaa, että ilmoituksen julkaiseminen sopimussarjassa on erityisen tärkeää tiedon saatavuuden näkökulmasta. Koska EU ei ole STCW-yleissopimuksen osapuoli, ei tietoa muutosten voimaantulosta julkaista EU:n virallisessa lehdessä.

Kansainvälisten velvoitteiden käsittely valtioneuvoston asiakirja- ja asianhallintajärjestelmässä

Ulkoministeriö kiinnittää lopuksi liikenne- ja viestintäministeriön huomiota kansainvälisten velvoitteiden oikeaoppiseen käsittelyyn valtioneuvoston asiakirja- ja asianhallintajärjestelmä VAHVAssa (ks. [VAHVAn toimintatapaohje: EU- ja valtiosopimukset sekä muut kansainväliset velvoitteet](#)). Oikean tehtäväluokan valinta on olennaisen tärkeää erityisesti siitä syystä, että VAHVAn on tarkoitus palvella sähköisenä sopimusrekisterinä, joka sisältäisi kaikki Suomea kansainvälisesti sitovat velvoitteet ja ainoastaan tietyn tehtäväluokan metatiedot tarjoavat sopimusrekisterille puitteet.

Jaettuun toimivaltaan kuuluvia muutoksia SOLAS-yleissopimuksen säännöstöön ja FAL-yleissopimuksen liitteeseen tulisi siten käsitellä tehtäväluokassa 10.03.04 *Kansainväliset velvoitteet (kansainväliset sopimukset)*. Asiasta vastaavan ministeriön tulee huolehtia siitä, että tehtäväluokan metatietojen sopimustiedot-välilehden tiedot täytetään ja pidetään ajantasaisina.

EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia muutoksia STCW-yleissopimukseen ja sen säännöstöön tulisi puolestaan käsitellä tehtäväluokassa 08.00.03.00 *Euroopan unionin sopimukset*.

Ulkoministeriö on lisäksi lähettänyt suoraan valmistelijalle teknisiä huomioita muistiolounnoksista.

Lainsäädäntösihteeri

Laura Peuraniemi

Jakelu LVM

Tiedoksi Katja Viertävä ja Väinö Pitkänen/LVM; UMI-00; VSI-00; AVS-PAL; OIK-01; OIK-20